

L'istorgia dal Cussegl federal

Eleccziuns – regiuns – dunnas – partidas – collegis

■ L'onn 1848, cun acceptar la Constituziun federala, è la Svizra daventada in stadi federal modern. Ils chantuns avevan uss ina regenza federala ed in parlament federal sur sai. L'emprima Assamblia federala è sa radunada il november 1848, ha tschernì l'emprim Cussegl federal ed ha fixà Berna sco sedia dal Parlament federal.

Eleccziuns dal Cussegl federal dapi l'onn 1848

Passa tschient cusseglieras federalas e cussegliers federalas ha elegì l'Assamblia federala plenara dapi l'onn 1848. In sguard en l'istorgia mussa ch'igl ha dà berlas lungas duradas d'uffizi e be paucas reeleccziuns che n'èn betg reussidas.

Durada d'uffizi e demissiun

Ils cussegliers federalas restan en media var 10 onns en uffizi. La durada d'uffizi la pli lunga hai dà il 19avel tschientaner. Carl Schenk è stà 32 onns cusseglier federal. Er fitg ditg è per exempel Giuseppe Motta stà en il Cussegl federal. Durant il temp da las duas guerras mundialas è el stà 28 onns en uffizi. Da l'ultim temp pon vegnir menziunads ils 15 onns d'uffizi da Furgler, Delamuraz, Villiger e Leuenberger.

Ina limitaziun da la durada d'uffizi u in votum da disfidanza na datti betg. La commembra u il commember dal Cussegl federal en uffizi determinescha pia sez il mument da sia demissiun. Mintgatant succeda quella però sin squitsch da la partida u dal parlament. Nunreeleccziuns da cussegliers federalas en uffizi datti fitg darar. Dapi l'onn 1848 è quai capità quatter giadas (Ulrich Ochsenbein 1854, Jean-Jacques Challet-Venel 1872, Ruth Metzler 2003, Christoph Blocher 2007).

Cussegliers federalas che n'han betg acceptà l'eleccziun

Mintgatant en persunas bain vegnidas elegidas en il Cussegl federal, ma n'han betg acceptà questa eleccziun. L'exempel il pli giuven è stà Francis Matthey ch'ha refusà sia eleccziun a favur da la segunda dunna en il Cussegl federal (Ruth Dreifuss).

Regiuns en il Cussegl federal dapi l'onn 1848

Almain ina persuna da la Svizra franzosa e dal Tessin u duas persunas da la Svizra franzosa èn praticamain adina stadas commembras dal Cussegl federal. La cultura da consens da la Svizra correspunda a la persuasiun che decisziuns èn mo duravlas, sch'ellas na vegnan betg mo purtadas da la maioritad, mabain er acceptadas da las minoritads. Perquai derivan ils set commembers dal Cussegl federal da differentes chantuns, da differentes regiuns linguisticas e da differentes partidas.

Cusseglier federal Ignazio Cassis accumpagnà d'in salter federal.

(FOTO: PD)

Fotografia uffiziala dal Cussegl federal incl. chancelier federal (2019), concepida e fotografada d'emprendists da mediamatica.

(FOTO: WWW.PARLAMENT.CH)

Chantuns – ina represchentanza equilibrada

Maximalmain ina cussegliera federala u in cusseglier federal per chantun! Quai ha prescrit la Constituziun federala il cumenzament dal stadi federal. Ina dominanza dals chantuns gronds dueva vegnir impedida uschia. Tgi ch'appartegneva a tge chantun era reglè ditg sin basa dal chantun d'origin, pli tard sin basa dal chantun da domicil u dal chantun da l'antieriura activitad guvernativa. Dapi l'onn 1999 è la regla formulada en ina moda pli averta en la Constituziun: «sto vegnir procurà che las regiuns dal pajais e las regiuns linguisticas vegnian represchentadas adequatamain».

Ils chantuns gronds Türitg, Berna e Vad èn quasi adina stads represchentads en la regenza. I dat però er chantuns che n'han anc mai già ina cussegliera federala u in cusseglier federal: Schaffusa, Uri, Sviz, Sutsilvania e Giura. L'onn 2010 ha la colliaziun regiunala dal Cussegl federal survegnì ina nova furma d'expressiun: Dapi quel onn fa il Cussegl federal per onn ina u duas da sias sesidas en in chantun, pia «extra muros».

Regiuns linguisticas – regla 5:2

Ina represchentanza equilibrada da las regiuns linguisticas en il Cussegl federal è stada gia dal cumenzament dal stadi federal ennà da grond'impurtanza. Schebain che quai n'è betg prescrit per lescha, sesevan gia en l'emprim Cussegl federal dus represchentants da la Svizra «latina». Da la relaziun 5 a 2 è vegni devì mo darar e mo temporarmain. Dapi l'onn 1999 regla la disposiziun costituziunala ultra da la represchentanza regiunala er la represchentanza da las regiuns linguisticas.

Las regiuns linguisticas ston esser represchentadas adequatamain. La Svizra franzosa ha già trasora in cusseglier federal dapi l'onn 1848. La Svizra taliana n'è percenter betg stada represchentada permanentamain en il Cussegl federal. Ses ultims represchentants: Flavio Cotti (1987–1999) ed Ignazio Cassis (dapi il 2017).

Dunnas en il Cussegl federal

Ils 22 da settember 2010, cur che Simonetta Sommaruga è vegnida elegida en il Cussegl federal, è quel stà dominà per l'emprima giada da las dunnas cun 4 cusseglieras federalas e 3 cussegliers federalas. Questa situaziun ha durà fin la demissiun da Micheline Calmy-Rey l'onn 2011. Ultra da quai era Corina Casanova (elegida l'onn 2007) da quel temp scheffa da la Chanzlia federala. In simbol suenter in lung temp da spetga!

L'onn 1984: L'emprima dunna

Las dunnas svizras han stuì spetgar fin l'eleccziun dad Elisabeth Kopp l'onn 1984, fin ch'ellas èn stadas represchentadas al timun da la Svizra. Suenter avair survegnì il dregg da votar e d'eleger l'onn 1971 han ellas stuì avair pazienza anc 13 onns, fin ch'ina dad ellas è vegnida acceptada en la regenza federala.

La successiun

Actualmain (2019) fan trais dunnas part dal Cussegl federal: Viola Amherd e Karin Keller-Sutter (elegidas l'onn 2018) sco er Simonetta Sommaruga (elegida l'onn 2010). Ultra da las politicras menziunadas qua survart han anc Ruth Dreifuss (1993–2002, l'emprima presidenta da la Confederaziun l'onn 1999), Ruth Metzler-Arnold (1999–2003), Eveline Widmer-Schlumpf (2008–2015) e Doris Leuthard (2006–2018) occupà in sez en il Cussegl federal. Pia hai dà fin uss nov cusseglieras federalas.

Partidas en il Cussegl federal dapi l'onn 1848

Ils liberaldemocrats èn stads cleramain ils victurs da las emprimas eleccziuns dal parlament. Quai è er sa mussà tar il resultat da l'emprima eleccziun dal Cussegl federal l'onn 1848. La Svizra è sa sviluppada pir cun l'ir dal temp ad ina democrazia da concordanza ch'integrescha las differentes forzas da las partidas politicras en la regenza.

Lunga dominanza dals liberaldemocrats

La Svizra n'ha betg adina già ina regenza da pliras partidas sco ozendi. Suenter la

fundaziun dal stadi federal l'onn 1848 han ils liberals regnà per 43 onns sulets.

L'onn 1943 en per l'emprima giada stadas represchentadas tut las partidas grondas

L'onn 1891 è entrà l'emprim commember dals catolic-conservativs (la PCD dad oz) en la regenza. In segund è suandà l'onn 1919. Dals onns 1917–1919 seseva in liberalconservativ en il Cussegl federal. L'onn 1929 ha l'Assamblia federala elegì in commember da la Partida da purs, mastergnants e burgais (la PPS dad oz) en il Cussegl federal. Durant la Segunda Guerra mundiala èn vegnids integrads l'onn 1943 en la regenza er ils socialdemocrats.

La furmla magica e sia fin

L'onn 1959 èn questas quatter partidas (PLD, PCD, PSS e PPS) sa cunvegnyidas da furmar ina regenza cun dus liberals, dus cristiandemocrats, dus socialdemocrats ed in represchentant da la PPS (l'uschenunada «furmla magica» 2:2:2:1). Questa repartiziun ha durà 44 onns, fin che la PPS ha gudagnà l'onn 2003 in sez dapli a cust da la PCD. L'onn 2008 han sia cussegliera federala Eveline Widmer-Schlumpf e ses cusseglier federal Samuel Schmid dentant midà en la novfundada Partida burgais-democratica (PBD). Suenter la retratga da Samuel Schmid ed Eveline Widmer-Schlumpf è la PPS puspè represchentada cun dus cussegliers federalas. Dapi il 2016 è la furmla magica 2:2:2:1 (2 PS, 2 PLD, 2 PPS, 1 PCD). Dapi che la furmla magica è vegnida schliada, vegnan manadas discussziuns davart la cumposiziun correcta da la regenza svizra en quai che riguarda las partidas.

Ils collegis dapi l'onn 1848

Set cusseglieras federalas e cussegliers federalas furman dapi l'onn 1848 cuminaivlamain il Cussegl federal, ensemen regian els la Svizra. Mintga cusseglier federal administrescha in departament. La repartiziun dals departaments fan ils commembers dal gremi tranter dad els.

Collegi da set commembers da la regenza e schefs dals departaments

Il sistem governativ n'è quasi betg sa midà dapi l'onn 1848. Il princip collegial ed il princip presidial valan anc adina. Ils cussegliers federalas han ina funcziun dubla: Els èn commembers da la regenza ed èn uschia – sco collegi – responsabels cuminaivlamain per l'activitad guvernativa. Ma els mainan er in departament e represchantan las incumbensas e las incaricas da quest departament en il collegi.

Rolla dubla dapi l'onn 1848

La chargia da questa rolla dubla (commember da la regenza e schef dal departament) ha en il decurs dal temp adina puspè manà a discussziuns. Dapi il cumenzament dal stadi federal èn las incumbensas da la regenza creschidas fermamain. La chargia dals schefs dals departaments è daventada pli gronda. Pretensiuns d'adattar il sistem u d'augmentar il dumber da cussegliers federalas èn perquai adina puspè vegnyidas articuladas. Fin uss èn vegnyids realisads in rinforz da la Chanzlia federala, in augment da l'autonomia dals Servetschs dal parlament e l'introducciun da secretaris da stadi.

Set departaments – pli baud ed uss

Il dumber da cussegliers federalas sco er da departaments è restà il medem fin uss. En il decurs dal temp èn sa midadas la chargia ed ils champs d'incumbensa dals departaments. Uschia è s'augmentada per exempel l'impurtanza dal Departament federal da l'intern (DFI) cun la creaziun da las assicuranzas socialas e quella dal Departament federal per ambient, traffic, energia e comunicaziun (DATEC) cun il svilup dals meds da transport e da comunicaziun moderns e da las dumondas d'energia. Ils nums dals departaments èn in bun indicatur per las midadas. Uschia aveva il DATEC actual (Departament federal per ambient, traffic, energia e comunicaziun) per exempel num l'emprim Departament federal da posta, alura Departament federal da posta e da viafier e pli tard Departament federal da traffic e d'energia.

Repartiziun dals departaments

Las cusseglieras federalas ed ils cussegliers federalas vegnan elegids en il collegi e betg en in departament. Mintgamai suenter las eleccziuns sa cunvegna il gremi davart l'assegnaziun dals departaments.

Cumposiziun, fotografias e peds dal Cussegl federal

Ultra da las infurmaziuns menziunadas e da l'istorgia dal presidi da la Confederaziun (cf. LQ dals 27 d'october 2017) porchia il portal uffizial dal Cussegl federal (www.admin.ch/gov/rm) anc las suandantas bancas da datas cun text, maletg e video che servan medemamain ad approffundar l'istorgia da la regenza svizra:

Cumposiziun dal collegi dapi l'onn 1848: Tge cussegliers federalas han regnà ensemen? Tge commember dal Cussegl federal ha manà tge departament? Tge cussegliers federalas han manà la Svizra tras l'Emprima u tras la Segunda Guerra mundiala? Tgi ha manà la Svizra en la ONU, tge cussegliers federalas èn stads responsabels per las revisiuns da la Constituziun e.u.v.?

Purtrets dals cussegliers federalas dapi l'onn 1848: Bundant 100 cusseglieras e cussegliers federalas han guvernà la Svizra fin il di dad oz. Sfeiglias tras la gallaria e contemplai las gravuras e las fotografias da color e las fotografias en alv e nair.

Pleds da la festa da Bumaun e da la festa nazionala: Il prim da schaner ed il prim d'avust sa drizza il president u la presidenta da la Confederaziun a la populaziun. L'archiv cuntegna las registraziuns ed ils films dapi l'onn 1978.

Las fotografias dal Cussegl federal dapi l'onn 1993: Mintg'onn cumpara ina nova fotografia da la regenza cun set ils commembers e commembers dal Cussegl federal ed il chancelier. La presidenta u il president da la Confederaziun ha l'uffizi da l'«art director».

La presentaziun:

Dossier «Istorgia dal Cussegl federal».

Dapli infurmaziuns:

chatta.ch/?hiid=1622
www.chatta.ch